T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2005/896 K. 2007/899 T. 12.3.2007

ÖZET : Başvurduğu hastanede, kendisine acilen hemodiyaliz tedavisi görmesi gerektiği yolunda rapor verilen ve bunun üzerine 8 ay tedavi gören davacının, bu teşhisin hatalı olduğunun anlaşıldığından bahisle, uğranılan zararın tazmini istemiyle açtığı dava; idari eylemden kaynaklanan zararın tazmini davası olduğundan; 2577 sayılı Yasa'nın 13. maddesindeki 1 yıllık süreye tabi olduğu, zararın idari işlemden kaynaklandığından bahisle davanın süre yönünden reddine ilişkin kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

İstemin Özeti : Gaziantep İdare Mahkemesince verilen 9.9.2004 tarih ve E:2004/320, K:2004/50 sayılı kararın temyizen incelenip bozulması davacılar tarafından istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Yerinde olmadığı ileri sürülen temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

D.Tetkik Hakimi: Yahya Şahin

Düşüncesi : Sağlık hizmetinin kusurlu işletilmesinden, yani idari eylemden kaynaklanan zararın tazmini istemiyle 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca açılan davada, idari işlemden kaynaklanan zararlara ilişkin tazminat davalarında uygulanacak olan 2577 sayılı Yasanın 12.maddesi uyarınca süre hesabı yapılarak, davanın süre yönünden reddi yolunda verilen mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Bu durumda, davacının, teşhis ve tedavisinin hatalı yapıldığının, diğer bir ifadeyle sağlık hizmetinin kusurlu işletildiğinin Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin 24.9.2003 tarih ve 7617 sayılı raporuyla ortaya çıktığı dikkate alındığında, davacıların kusurlu idari eylem bulunduğunu en erken öğrenebileceği bu tarihten itibaren bir yıllık süre içerisinde, 24.9.2004 tarihine kadar,idareye başvurabilme imkanı bulunduğundan, 6.9.2004 tarihinde doğrudan idare mahkemesinde açılan davada yasal sürenin geçirilmiş olduğundan söz etmek olanaksızdır.

Belirtilen nedenle, mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı: Sevil Bozkurt

Düşüncesi: İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49'uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen Mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, davacılardan ... 'nun, Sağlık Bakanlığı Av.Cengiz Gökçek Devlet Hastanesinin 20.9.2001 tarih ve 9036-4737 sayılı sağlık raporu doğrultusunda, aslında gerekmediği halde hemodiyaliz tedavisi uygulamasına tabi tutulması nedeniyle, kendisi, eşi ve çocuklarının uğradıklarını ileri sürdükleri toplam 26.000. YTL. maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Gaziantep İdare Mahkemesince; davacılar tarafından uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararı doğuran olayın, davacılardan .. .'na, Sağlık Bakanlığı Av.Cengiz Gökçek Devlet Hastanesinin 19.9.2001 tarih ve 9036-4737 sayılı sağlık raporu doğrultusunda, aslında gerekmediği halde uygulanan hemodiyaliz tedavisinden kaynaklandığı; tazmini istenilen zararın idari işlem ve uygulaması nedeniyle oluştuğunun kabulü gerekeceği, bu yüzden uğranılan zararın tazmini için 2577 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca dava açma süresi içerisinde dava açılması gerektiği; davacıların uğradıklarını ileri sürdükleri zararı Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin 24.9.2003 tarih ve 7617 sayılı raporuyla aynı gün öğrendikleri dikkate alındığında, altmış günlük dava açma süresinin en geç bu tarihten itibaren başlatılacağı, davacıların dava açma süresini geçirdikten sonra 6.9.2004 tarihinde açtıkları davada süre aşımı bulunduğundan esasının incelenemeyeceği gerekçesiyle, davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Davacılar anılan mahkeme kararının temyizen incelenip bozulmasını istemektedirler. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda, idari işlemler ve bu işlemlerin uygulanması ile idari eylemler sonucu meydana gelen hak ihlallerinin giderilmesi istemiyle açılacak tam yargı davaları için ayrı usul hükümleri öngörülmüştür.

İdari işlemler; idari makam ve mercilerin idari faaliyetleriyle ilgili alanda, idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk aleminde sonuç doğuran, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikteki tasarruflarıdır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ile idarenin hareketsiz kalması ise, idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler hukuk aleminde değişiklik yapan, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıttığı halde, hukuk alanında değişiklik ve yenilik yapmayan idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuçlar doğurabilir.

2577 sayılı Yasanın 7. maddesinin 1.fıkrasında; dava açma süresinin özel kanunlarda ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gün olduğu hükmüne yer verilmiştir. Aynı Yasanın doğrudan doğruya tam yargı davası açılması başlıklı 13. maddesinin 1. fıkrasında, idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve herhalde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemelerinin gerekli olduğu, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği taktirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren dava açma süresinde dava açılabileceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Yasanın 13.maddesi uyarınca, idari eylemler nedeniyle uğranılan zararın tazmini için idareye belli süreler içinde başvurulması ve başvurunun kısmen, tamamen veya zımnen reddi halinde tam yargı davası açılması gerekmekte olup, idareye başvurulmadan doğrudan idare mahkemesinde dava açılması halinde, 2577 sayılı Yasanın 14/3-b ve 15/1-e maddeleri uyarınca, dilekçenin görevli idare mercii ne tevdiine karar verilerek, dilekçenin idareye tebliği üzerine, yasal süre içerisinde cevap verilmemesi veya verilecek cevapla, isteğin kısmen veya tamamen reddedilmesi halinde, süresi içerisinde dava açılabileceği tartışmasızdır.

Öte yandan idari eylemlerin neden olduğu bedensel zararlarda; yasada öngörülen sürenin, buna ilişkin kesin sağlık raporunun öğrenilmesi üzerine işlemeye başlatılması gerekeceği açıktır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacılardan .. .'nun, Sağlık Bakanlığı Av.Cengiz Gökçek Devlet Hastanesinin 20.9.2001 tarih ve 9036-4737 sayılı sağlık raporu doğrultusunda, durumun hayati aciliyeti sebebiyle özel bir diyaliz merkezinde sekiz ay diyaliz tedavisi gördüğü; tedavinin davacıya acı vermesi, vücudunun yorgun düşmesi ve durumunda düzelme olmaması üzerine kendi isteğiyle tedaviyi sona erdirdiği; tedavinin kesilmesinden sonra hiçbir olumsuz gelişme yaşamayan davacının, gereksiz yere özel merkeze yönlendirildiğinden şüphelenerek konunun araştırılması için Bağ-kur Genel Müdürlüğü'ne şikayette bulunduğu; anılan kurumun müfettişlerince davacının Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine sevk edildiği, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin 24.9.2003 tarih ve 7617 sayılı raporunda; tıp 2 DM + hipertansiyon + diyabetik nefropati tanısı konulduğu; davacının, bu tanıdan hemodiyaliz tedavisi görmesinin gerekmediği sonucunun çıktığını ve soruşturma üzerine görevli doktorlar hakkında yasal işlemlerin yapıldığının duyulduğunu belirterek; uğranılan maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle 6.9.2004 tarihinde bu davayı açtığı; dava dilekçesinde, öğrenme tarihi olarak 24.9.2003 tarihinin belirtildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, rahatsızlanması üzerine Av.Cengiz Gökçek Devlet hastanesine başvuran davacının; teşhis ve tedavisinin hatalı yapıldığının, diğer bir ifadeyle sağlık hizmetinin kusurlu işletildiğinin Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin 24.9.2003 tarih ve 7617 sayılı raporuyla ortaya çıktığı dikkate alındığında; davacıların, uğradıklarını ileri sürdükleri zararı doğuran idari eylemi en erken öğrenebileceği bu tarihten itibaren bir yıllık süre içerisinde; 24.9.2004 tarihine kadar idareye başvurabilme olanağı bulunduğundan; 6.9.2004 tarihinde doğrudan idare mahkemesinde açılan davada, dava açma süresinin geçirilmiş olduğundan söz etmek olanaksızdır.

Bu itibarla, zararın idari işlemden kaynaklandığından hareketle, davanın süre yönünden reddi yolunda verilen temyize konu mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesine uygun bulunan davacılar temyiz isteminin kabulüne, Gaziantep İdare Mahkemesinin 9.9.2004 tarih ve E:2004/320, K:2004/50 sayılı kararının bozulmasına, yeniden karar verilmek üzere dosyanın anılan İdari Mahkemesine gönderilmesine, 12.03.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 1999/1746 K. 1999/5376 T. 2.11.1999

ÖZET : Yasayla öngörülen tam yargı davaları idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazminini ifade etmektedir. Bu nedenle tam yargı davasının açılabilmesi için eylemin idariliğinin ve yolaçtığı zararın ortaya çıkması zorunludur. İdari eylem, idarenin işlevi sırasında bir hareketi, bir olayı, bir tutumu; idari karar ve işlemle ilgisi olmayan, başka bir deyişle öncesinde, temelinde bir idari karar veya işlem olmayan salt maddi tasarrufları anlatır.

1- 2577 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde öngörülen 1 ve 5 yıllık süre eylemin idariliğinin ortaya çıktığı tarihten itibaren başlatılabilir, 2- Kamu görevlilerinin hizmetin yürütülmesi sırasındaki görev kusurları nedeniyle verdikleri zararın tazmini için idare aleyhine dava açılabilir.

İstemin Özeti : Davacılardan ... ve ...'nın oğlu, ...'nın küçük kardeşi ...'nın işkence sonucu ölümü nedeniyle uğradıklarım öne sürdükleri maddi ve manevi zararın tazminen ödenmesi istemiyle açtıkları davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar veren İstanbul 5. İdare Mahkemesi'nin 27.10.1998 tarih ve E:1996/1139, K:1998/715 sayılı kararının, taraflarca aleyhlerine olan kısımlarının temyizen incelenip bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : 1. Davacılar, yerinde olmadığım öne sürdükleri davalı idarenin temyiz isteminin reddi gerektiğini savunmuşlardır.

2. Davalı İçişleri Bakanlığı, yerinde olmadığım öne sürdüğü davacıların temyiz istemlerinin reddi gerektiğini savunmuştur.

D.Tetkik Hakimi : Hüseyin Özgün

Düşüncesi : Temyiz isteminin reddiyle bozulması istenen kararın onanması gerektiği düşünülmüştür.

Danıştay Savcısı : Bilgin Ansan

Düşüncesi -. Davacıların murisinin 8.8.1980 tarihinde yasa dışı pankart asma olayı sırasında gözaltına alınırken aldığı darbe neticesinde ölümü sebebiyle mirasçılarının uğradığı zararın tazmini talebiyle olay tarihinden 14 yıl sonra 25.7.1994 tarihinde açılan davayı süre aşımından red etmeyerek kabul eden ve 127.699.928,- lira maddi ve 300.000.000.- lira manevi tazminat ödenmesine karar veren İstanbul 5 inci İdare Mahkemesi kararı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun dava açma süresini düzenleyen 13 üncü maddesi amir hükmüne aykırı bulunduğundan temyiz talebinin kabulü ile İstanbul 5 inci İdare Mahkemesi kararının bozulması gerekeceği düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği düşünüldü:

KARAR : Davacılardan ... ve ...'nın çocukları, ...'nın kardeşi ...'nın ... Emniyet Müdürlüğü'nde 8.8.1990 tarihinde işkence sonucu ölümü sebebiyle uğranıldığı öne sürülen davacılardan herbiri için 100.000.000.-lira maddi, 100.000.000.-lira manevi olmak üzere toplam 600.000.000.-lira zararın yasal faiziyle birlikte davalı İçişleri Bakanlığı ve polis memuru ... tarafından tazminen ödenmesi istemiyle 25.7.1994 tarihinde adlı yargı yerinde dava açılmıştır.

(…)

Davalı idarenin temyiz sebebi olarak öne sürdüğü personelin şahsi kusuru olduğunun dikkate alınmadığı ve 2577 sayılı Yasa'nın 13.maddesindeki sürelerden sonra dava açıldığı yolundaki iddialarına gelince;

2577 sayılı Yasa'nın 13.maddesinde idari eylemlerden hakları ihlal edilen ilgililerin, idari eylemleri öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve herhalde idari eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gerektiği hükme bağlanmıştır.

Anılan yasa hükmünde idareye başvuru için öngörülen en geç beş yıllık sürenin hangi tarihten itibaren başlatılacağı zaman zaman duraksamalara yol açtığından, irdelenmesi gerekmektedir.

Yasayla öngörülen tam yargı davaları idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazminini ifade etmektedir. Bu nedenle tam yargı davasının açılabilmesi için eylemin idariliğinin ve yolaçtığı zararın ortaya çıkması zorunludur.

İdari eylem, idarenin işlevi sırasında bir hareketi, bir olayı, bir tutumu; idari karar ve işlemle ilgisi olmayan, başka bir deyişle öncesinde, temelinde bir idari karar veya işlem olmayan salt maddi tasarrufları anlatır.

Söz konusu eylemlerin idariliği ve doğurduğu zarar bazen eylemin yapılmasıyla birlikte ortaya çıkarken, bazen de çok sonra, değişik araştırma, inceleme ve hatta ceza yargılamaları sonucu ortaya çıkabilmektedir.

Özellikle kamu görevlilerinin idari bir tasarruf yaparken, mevzuatın, üstlendiği ödevin ve yürüttüğü hizmetin kural, usul ve gereklerine aykırı olarak, kendisine izafe edilebilecek boyutta ve biçimde, ancak gene de resmi yetki, görev ve olanaklardan yararlanarak, onları kullanarak hareket ettiği, bu nedenle de idaresinden tamamen ayrılmasını önleyen ve engelleyen görev kusurları nedeniyle doğan zararların tazmini istemiyle açılacak tam yargı davalarında eylemin idariliği, bazen ceza davalarıyla personelin şahsi kusuru sonucu mu yoksa görev kusuru sonucumu zararın ortaya çıktığının belirlenmesinden sonra saptanabilmektedir.

Bu itibarla, 2577 sayılı Yasa'nın 13.maddesinde öngörülen 1 ve 5 yıllık sürenin eylemin idariliğinin ortaya çıktığı tarihten itibaren hesaplanması zorunludur. Aksi yorumun zarara yol açan eylemin idariliğinin ortaya çıkmasıyla kullanılması mümkün olan dava açma hakkını ortadan kaldıracağı, hak arama özgürlüğüyle bağdaşmayacağı açıktır.

(…)

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı Yasa'nın 49.maddesi uyarınca davacıların ve davalı idarenin temyiz istemlerinin reddine, İstanbul 5. İdare Mahkemesi'nin 27.10.1998 tarih ve E: 1996/1139, K: 1998/715 sayılı kararının, yukarıda belirtilen gerekçelerin de eklenerek onanmasına 2.11.1999 tarihinde gerekçede oyçokluğu, esasta oybirliğiyle karar verildi.

AZLIK OYU

Davacıların murisleri ...'nın işkence sonucu ölümü nedeniyle İçişleri Bakanlığına karşı açılan maddi ve manevi tazminat davasının, ilgilinin ölümünün davalı idare ajanının işkence eylemi sonucu olduğunun öğrenildiği tarihten itibaren 2577 sayılı Yasanın 13.maddesinde yazılı süreler içinde açıldığım kabul ederek gören, idare mahkemesinin temyize konu kararının dayandığı hukuki gerekçelerle aynen onanması gerekirken ek gerekçe ile onanması yolundaki çoğunluk kararının bu kısmına katılmıyorum.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2005/9126 K. 2007/3069 T. 28.5.2007

ÖZET : Davacıların 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem dolayısıyla uğradıkları zararın, sadece idari işlem sebebiyle değil, aynı zamanda idarenin önlem alma ve denetim görevlerini de yerine getirmemesinden, başka bir ifadeyle hareketsiz kalmasından kaynaklandığı göz önünde bulundurulduğunda, bakılmakta olan davada, dava açma süresinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca hesaplanması gerekir.

İstemin Özeti : Sakarya 2. İdare Mahkemesince, davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolunda verilen 30.10.2002 tarih, E:2000/3200, K:2002/1385 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Yerinde olmadığı ileri sürülen temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

D.Tetkik Hakimi : Nihan Didem Çakmak

Düşüncesi : Davacıların 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem dolayısıyla uğradıkları zararın sadece idari işlem sebebiyle değil, aynı zamanda idarenin önlem alma ve denetim görevlerini de yerine getirmemesinden, başka bir ifadeyle hareketsiz kalmasından kaynaklandığı göz önünde bulundurulduğunda, görülen davada, dava açma süresinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca hesaplanması gerekirken, idare mahkemesince anılan Yasanın 12. maddesi kapsamında değerlendirilerek davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolunda verilen kararın bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Hüseyin Ünal Kara

Düşüncesi : Dosyanın incelenmesinden; dava, davacılar tarafından ikamet ettikleri Sakarya ilindeki Sosyal Sigortalar Kurumu Lojmanının 17 Ağustos 1999 tarihli depremde yıkılmasında idarenin, lojmanın depreme dayanıklılığı yönüyle sağlamlığını yeterli olarak araştırmasını yapmadan tahsis etmesi nedeniyle hizmet kusuru bulunduğundan söz edilerek uğranılan zararın, olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte taraflarına ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun zımnen reddine dair işlemin iptali istemiyle Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığına karşı açıldığı, idare mahkemesince davanın, olayın 2577 sayılı Kanunun 12.maddesi hükmü çerçevesinde irdelenmesi sonucunda, süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddedildiği, davacılar tarafından ise bu kararın temyiz edildiği anlaşılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması" başlıklı 13.maddesinin L.fıkrasında; İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir." hükmü yer almıştır.

Olayda; lojmanın bulunduğu zeminin özelliği, idarenin bu konuda yasalarla kendilerine verilen görevi gereği gibi yapıp yapmadıkları, yapı sahibinin kusuru, yapı kullanma izninin bulunup bulunmadığı, imar planları ve bunlara dayanılarak verilen inşaat ruhsatlarının hangi idarelerce tesis edildiği, hangi idarelerin kontrol ve denetim yetkilerinin bulunduğu, denetim ve kontrol görevlerinin yapılıp yapılmadığı gibi hususlar da önem kazandığından, deprem nedeniyle oluştuğu ileri sürülen zararların tazmini istemiyle açılacak davaların idarenin eylemlerinden veya eylemsizliğinden kaynaklanan tam yargı davaları gibi değerlendirilip 2577 sayılı Kanunun 13.maddesi hükmünde yer alan usule göre incelendikten sonra işin esasına geçilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla, olayı idari işlem olarak niteleyip uyuşmazlığı 2577 sayılı Kanunun 12. maddesine göre değerlendirip davayı süre aşımından reddeden mahkeme kararında isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin kabulü ile mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince, 2577 sayılı Yasa'nın 17. maddesi uyarınca, davacıların duruşma istemi yerinde görülmeyerek gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen depremde, Sakarya Sosyal Sigortalar Kurumu il Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan davacılardan ... adına sıra tahsisi i lojmanın yıkılması sonucu davacıların kızının hayatını kaybettiği, ayrıca lojmanda bulunan eşyalarının enkaz altında kaldığı belirtilerek, olay nedeniyle uğradıklarını ileri sürdükleri

15.000 YTL maddi, 60.000 YTL manevi olmak üzere toplam 75.000 YTL zararın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Sakarya 2. İdare Mahkemesince; dava dilekçesinde, zararın, davalı idarelerce yapının bulunduğu bölgenin birinci derece deprem bölgesi olmasına rağmen imar planları ile yerleşime açılması, imar planlarında yapılaşma şartları belirlenirken bölgenin özelliklerinin dikkate alınmaması, yapı kullanım ruhsatı verilen yapıların mevzuata ve projesine uygun olarak yapılıp yapılmadığının kontrol edilmemesi sebebiyle doğduğu iddia edildiğinden, tazmini istenen zararın, 3194 sayılı Yasa ve ilgili Yönetmelik uyarınca imar planı yapmak, inşaat ruhsatı vermek, projeyi tasdik etmek, yapılaşmayı kontrol etmek, yapı kullanma izni vermek gibi idari işlemlerden kaynaklanması dolayısıyla, dava açma süresinin 2577 sayılı Yasa'nın 12. maddesine göre hesaplanması gerektiği; buna göre, söz konusu işlemler dolayısıyla oluşan, fakat bu işlemlerin icra tarihinde değil, deprem tarihinde meydana gelen zararın tazmini istemiyle, deprem tarihi olan 17.8.1999 tarihinden itibaren 60 gün içinde ya da 2577 sayılı Yasa'nın 11 maddesi kapsamında yapılan başvuru üzerine verilecek cevabın tebliğinden itibaren kalan sürede dava açılması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 30.11.2000 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu; ayrıca davalı idareye 2.8.2000 tarihinde zararların tazmini istemiyle yapılan başvurunun da dava açma süresini ihya etmeyeceği gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından; anılan mahkeme kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek temyizen incelenip bozulması istenilmektedir.

Anayasa'nın 125. maddesinin 1. fıkrasında; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu, son fıkrasında da, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde de; idarenin eylem ve işlemlerinden dolayı hakları muhtel olan kişiler tarafından tam yargı davası açılabileceği düzenlenmiştir.

İdari işlemler ve bu işlemlerin uygulanması ile idari eylemler sonucu meydana gelen hak ihlallerinin giderilmesi istemiyle açılacak tam yargı davalarına yönelik olarak 2577 sayılı Yasada ayrı usul hükümleri ve farklı dava açma süreleri öngörülmüştür. Yasanın 13. maddesi uyarınca, idari eylemler nedeniyle uğranılan zararın tazmini için bu eylemlerin yazılı bildirimi üzerine veya başka suretle öğrenildiği tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurularak, başvurunun kısmen, tamamen veya zımnen reddi halinde bu tarihten itibaren dava açma süresi içinde dava açılması gerekirken; 12. maddede yer alan düzenleme uyarınca; idari işlemlerin yol açtığı hak kayıplarının giderilmesinin istenilmesi halinde ise doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davasının açılması veya ilk önce iptal davası açılarak bu davanın karara bağlanması üzerine veya işlemin icrası nedeniyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içerisinde tam yargı davasının açılması gerekmektedir. 2577 sayılı Yasadaki bu farklı

düzenleme nedeniyle öncelikle zarara yol açtığı öne sürülen tasarrufların nitelendirilmesi, idari işlem mi yoksa idari eylem mi olduklarının belirlenmesi gerekmektedir.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanında idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk aleminde sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tasarruflardır. İdarenin, temelinde bir idari karar veya işlem olmayan veya bir idari sözleşmeye dayanmayan her türlü faaliyeti (fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar) veya hareketsiz kalması ise idari eylem olarak tanımlanmaktadır. İdari işlemlerin, hukuk aleminde değişiklik, yenilik doğuran irade açıklamaları olmalarına karşın; idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuç doğurmaktadırlar.

Dosyanın incelenmesinden; Sakarya Sosyal Sigortalar il Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan davacılardan ... adına sıra tahsisli lojmanın 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen depremde tamamen yıkıldığı, enkaz altında kalan davacıların kızının hayatını kaybettiği, ayrıca evlerinde bulunan tüm eşyanın da enkaz altında kaldığı belirtilerek; lojmanın bulunduğu bölgenin birinci derece afet bölgesi olduğu ve bu çerçevede teknik ve projelendirme esaslarına uygun inşa edilmesi gerektiği; ancak, lojmanların davalı idarece, gerekli nitelikleri taşıyıp taşımadığı hususunda denetim yapılmaksızın satın alındığı, ayrıca, binada depreme karşı hiç bir önlem alınmadığı ve lojmanın bu haliyle tahsis edildiği, uğranılan zararın mücbir sebep olan depremden değil, idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığı ileri sürülerek maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle 2.8.2000 tarihinde davalı idareye başvurulduğu, başvurunun zımnen reddi üzerine de 30.11.2000 tarihinde bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi, ülkemiz, jeolojik ve topoğrafik yapısı nedeniyle büyük can ve mal kayıplarına yol açan deprem felaketleriyle sık sık karşılaşan ülkelerin başında gelmektedir. Afetlerin önlenmesi ve zararların azaltılması amacıyla alınması gereken tedbirleri araştırmak, bu konudaki temel hedef ve politikaları belirlemek, ülke içindeki bilimsel, teknik ve idari çalışmaları koordine etmek, ortak sonuçları tüzük, yönetmelik, talimat ve eğitim yoluyla uygulamaya aktarmak ve denetlemek, afet zararlarının azaltılması amacıyla ulusal ve uluslararası işbirliği, proje ve programları oluşturmak, elde edilen sonuçları uygulamaya aktarmak, afete uğramış ve uğrayabilecek bölgeler ile yapı veya ikamet için yasaklanmış afet bölgelerini tespit ve ilan etmek, afet bölgelerinde yapılacak yapılarla ilgili kuralları, yapı tekniklerini ve projelendirme esaslarını tespit etmek, depremleri ve etkilerini incelemek, elde edilen sonuçlara göre deprem katalogları ve ülkenin deprem haritalarını hazırlamak ve geliştirmek ve depremlerden dolayı hasar görmüş yapıların takviye ve onarım yöntemleriyle ilgili çalışmalar yapmak Devletin görev, yetki ve sorumlulukları arasında bulunmaktadır. Deprem olgusunun, doğal bir olay olarak ortaya çıkmasının yanında, idarece gerçekleştirilecek uygulamalarla doğabilecek zararların önlenmesi, hatta ortadan kaldırılması mümkündür. Başka bir anlatımla, depremin nerede, ne zaman ve hangi büyüklükte olacağı öngörülememekle birlikte, depremin yaratacağı olumsuz sonuçların öngörülebilir olduğu ve oluşacak zararların en aza indirilmesi için önceden önlem alınabileceği açıktır.

Görülmekte olan tam yargı davası, iki ayrı kategoride toplanması mümkün olan idari tasarruflar nedeniyle açılmış bulunmaktadır. Tam yargı davasının açılmasına neden olarak gösterilen lojman tahsisi şeklindeki idari tasarruf "idari işlem" niteliğini taşımakta; buna karşılık görülen davanın açılmasına neden olarak gösterilen davalı idarenin üstlendiği önlem alma ve denetim görevlerini yerine getirmeyip hareketsiz kalması şeklindeki idari tasarrufun ise hukuk aleminde değişiklik, yenilik doğurmayı amaçlayan bir irade açıklamasına dayanmaması nedeniyle idari işlem olarak nitelendirilmesine olanak olmayıp; "idari eylem" olduğunun kabulü gerekmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda, idari işlemlerin uygulanması ve idari eylemler nedeniyle tam yargı davası açma süreleri 12 ve 13 üncü maddelerde düzenlenmekle birlikte, idari işlem ve idari eylemlerin birlikte hak ihlaline neden olması halinde, dava açma süresinin nasıl hesaplanacağına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

Bir davada uyuşmazlığın esasının incelenebilmesi, diğer koşullar yanında, davanın yasada öngörülen süre içerisinde açılmış olmasına bağlı olduğuna; dava açma hakkının, hak arama özgürlüğünün kullanılmasından başka bir şey olmadığına; temel hak ve özgürlüklerin de ancak yasayla sınırlandırılabileceğine göre; yasada açıkça düzenlenmeyen konularda, usul hükümlerindeki boşlukların, ilgililerin dava açma haklarının kullanmalarını engelleyecek biçimde yorumlanmaması gerekir.

Bu itibarla; giderilmesi istenilen hak ihlaline idari işlem ve idari eylem olarak nitelendirilen birden fazla idari tasarruf neden olmuş ve zarara yol açmaları yönünden idari işlem ve idari eylemlerin ayrılması mümkün değil ise, dava açma süresinin, ilgililere zararın doğduğu tarihten itibaren 1 yıl içinde idareye başvuru ve daha sonra dava açma olanağı tanıyan 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 13 üncü maddesine göre belirlenmesi hak arama özgürlüğünün gereğidir. Aksine bir yorumla zarara yol açan idari işlemlere göre dava açma süresinin hesaplanması, ilgililerin idari eylemler nedeniyle doğmuş olan dava açma hakkının gözardı edilmesi sonucunu doğuracaktır.

Ayrıca hak ihlaline neden olmaları yönünden birbirinden ayrılması mümkün olmayan idari işlemler ve idari eylemler nedeniyle açılan davanın, sadece yargılama usulündeki boşluk nedeniyle bölünmesi, davanın idari işlemlere ilişkin olduğu varsayılan bölümü için dava açma süresinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 12 nci maddesine göre hesaplanması da, dava açma hakkını zedeleyen zorlama bir yorum olacaktır.

Bu durumda bakılmakta olan davada, dava açma süresinin, yukarıda anılan Yasanın 13. maddesi kapsamında hesaplanması hakkaniyet gereği olup, aksi yönde verilen idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle; davacının temyiz isteminin kabulü ile Sakarya 2. İdare Mahkemesinin

30.10.2002 tarih, E:2000/3200, K:2002/1385 sayılı kararının BOZULMASINA, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan mahkemeye gönderilmesine, 28.05.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ GENEL KURULU E. 2006/109 K. 2006/353 T. 4.5.2006

ÖZET : T.İmar Bankasına, Bankanın mevduat kabul etme izni kaldırılıp, faaliyeti sona erdirilmeden önce bu bankadan Devlet İç Borçlanma Senedi satın alan davacının, Bankada ödediği bedelin karşılığı senedin olmadığını, aracı kuruluş yetkisi olmayan Bankanın açığa satış yaptığını öğrenmesi üzerine; adı geçen Bankanın açığa satış yapmasını engellemeyen, yeterli denetim yapmayan davalı idarelerin hizmeti kusuru işledikleri iddiasıyla uğradığını iddia ettiği zararın tazmini istemiyle açtığı davanın; idari işlemden değil, idari eylemden dolayı açılmış bir tam yargı davası olduğu; iptali istenen Bakanlar Kurulu kararının ise, 5021 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Bankalar Kanunu Hükümlerine İstinaden Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketi Hakkında Tesis Edilecek Bazı İşlemler Hakkında Kanuna istinaden çıkarılmış olup; T.İmar Bankasında tasarruf mevduatı bulunan ilgililer hakkında, kimlere nasıl ödeme yapılacağının usul ve esaslarını belirlemektedir. İçeriği belirtilen Bakanlar Kurulu Kararı, T.İmar Bankasına yatırılan Devlet İç borçlanma senedi bedellerini kapsam dışında tutmakla birlikte, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 13. maddesine göre ön karar niteliğini taşımamakta; davacı tarafından zarara yol açtığı öne sürülen davalı idare eylemleri ile ilgili bulunmamaktadır. Anılan Bakanlar Kurulu kararı ile sadece Devlet iç borçlanma senet bedellerinin, mevduat olarak kabul edilemeyeceği ve karşılığı da olmaması nedeniyle ödenemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu durumda aralarında maddi veya hukuki yönden bağlılık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunmayan davacı istemlerine yönelik olarak ayrı ayrı dava açılması gerekeceğinden, Dairece 2577 sayılı Kanunun 15. maddesinin 1/d fıkrası hükmü uyarınca dilekçenin reddine karar verilmesi gerekirken davanın esasına girilerek karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.

(…)

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca 2577 sayılı Kanunun 17. maddesine göre davalı idarelerden Sermeya Piyasası Kurulu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun duruşma istemi kabul edilmeyerek ve dosyanın tekemmül etmiş olduğu anlaşıldığından aynı idarelerin yürütmenin durdurulması istemi hakkındaki talepleri görüşülmeksizin dosya incelendi, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, 3.1.2004 günlü, 25335 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 29.12.2003 günlü, 2003/6668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali, anılan kararın dayanağı olan 5021 sayılı Kanunun Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek iptali için Anayasa Mahkemesine

başvurulması, davacının T.İmar Bankası T.A.Ş. (Banka) aracılığıyla satın almış olduğu 9.999.97 YTL tutarındaki Devlet İç Borçlanma Senet bedelinin vade sonunda ulaşacağı nominal bedelin vade bitiminde vade tarihine kadar işlemiş ve dava süresince işleyecek en yüksek ticari faiz oranıyla zararının oluşumunda hizmet kusuru bulunan idarelerden müteselsilen tahsiline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Danıştay Onüçüncü Dairesi 2.12.2005 günlü, E:2005/2625, K:2005/5753 sayılı kararıyla, 5021 sayılı Kanunun Anayasaya aykırı olduğuna ilişkin iddianın ciddi bulunmadığı, dava konusu Bakanlar Kurulu kararında, banka tarafından ikincil piyasada satışı yapılan Devlet İç Borçlanma Senedi hakkında herhangi bir düzenleme yapılmadığı ve bu durumun kapsam dışı bırakıldığı, bu nedenle dayanağı 5021 sayılı Kanuna uygun bulunduğu, Devlet İç Borçlanma Senedi'nin birincil ve ikincil piyasada satışına ilişkin yasal düzenlemeler ve davalı idarelere kuruluş kanunları ile verilen görev ve yetkilerin değerlendirilmesinden İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Hazine Müsteşarlığı ve T.C. Merkez Bankasının hasım konumundan çıkarılarak davanın Başbakanlık yanında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu husumetiyle incelendiğini belirterek; Sermaye Piyasası Kurulu kararı ile borsa üyelik ve aracılık faaliyetlerinde bulunma yetkisi kaldırılan bankanın, yetkisi olmadığı halde ilan ve reklam vererek yatırımcılara gerek Devlet İç Borçlanma Senedi satışı gerekse bu ad altında satış yapmasını zamanında önlem alarak engel olmayan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Sermaye Piyasası Kurulunun olayda kusurlu davranışları bulunduğu, anılan idarelerin davacının dosyada bulunan ve banka'dan Devlet İç Borçlanma Senedi aldığını gösteren belgedeki yatırdığı tutar miktarındaki zararını hizmet kusuru bulunduğunun tespit edilmesi nedeniyle tazmin etmeleri gerektiği gerekçesiyle, davacının tazminat isteminin kabulüne 9.999,97 YTL'nin hizmet kusurları saptanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yarı yarıya, dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine, davacının fazlaya ilişkin ana para ve faiz istemiyle davanın Bakanlar Kurulu kararının iptali istemine ilişkin kısmının reddine karar vermiştir.

(…)

Öte yandan 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda, idari işlemler ve bu işlemlerin uygulanması ile idari eylemler sonucu meydana gelen hak ihlallerinin giderilmesi istemiyle açılacak tam yargı davaları için ayrı usül hükümleri öngörülmüştür. Kanunun 13. maddesi uyarınca, idari eylemler nedeniyle uğranılan zararın tazmini için idareye belli süreler içinde başvurulması ve başvurunun kısmen, tamamen veya zımnen reddi halinde tam yargı davası açılması gerekirken; 12. maddedeki düzenlemeye göre, idari işlemlerin yol açtığı hak kayıplarının giderilmesi istemiyle açılacak davalarda idareye başvuru zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle zarara yol açtığı ileri sürülen tasarrufların idari işlem mi yada eylem mi olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanında idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk aleminde sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tasarruflarıdır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen

iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ile idarenin hareketsiz kalması ise, idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler hukuk aleminde değişiklik, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıttığı halde hukuk alanında yenilik ve değişiklik yapmayan idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuçlar doğurabilir.

T.İmar Bankasına, Bankanın mevduat kabul etme izni kaldırılıp, faaliyeti sona erdirilmeden önce 20.3.2003 tarihinde Devlet İç Borçlanma Senet bedeli olarak 9.999,97 YTL yatıran davacı, Bankada ödediği bedelin karşılığı senedin olmadığını, aracı kuruluş yetkisi olmayan Bankanın açığa satış yaptığını öğrenmesi üzerine, adı geçen Bankanın açığa satış yapmasını engellemeyen, yeterli denetim yapmayan davalı idarelerin hizmeti kusurlu işlettikleri iddiasıyla Bankaya ödediği Devlet İç Borçlanma Senet bedelini tahsil edememesi nedeniyle uğradığı 9.999,97 YTL zararın tazmini istemiyle bu davayı açmıştır.

Bu haliyle dava, herhangi bir idari işlemden dolayı değil, davalı idarelerin T.İmar Bankasının karşılığı olmadığı halde açığa Devlet iç borçlanma senedi satışını engellememeleri, yeterli denetim yapmayıp, hareketsiz kalmaları, bir başka ifadeyle idari eylemleri nedeniyle açılmış bir tam yargı davasıdır. Zira yukarıda da ifade edildiği gibi, idarelerin denetim eksikliği veya hareketsizliği, idari eylem niteliğini taşımaktadır.

(…)

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesi uyarınca davalı idarelerden Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile davacının temyiz isteminin kabulüne Danıştay Onüçüncü Dairesinin 2.12.2005 günlü, E:2005/2625, K:2005/5753 sayılı kararının bozulmasına 04.05.2006 günü oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY :

Devlet iç borçlanma senet bedeli olarak 9.999,97 YTL'nı T.İmar Bankasına yatıran davacı, Bankanın açığa satış yaptığını, ödediği bedelin karşılığında senet olmaması nedeniyle Hazinece kendisine ödeme yapılamayacağını öğrenmesi üzerine, adı geçen Bankanın Devlet iç borçlanma senedi satıyormuş gibi görünüp para toplamasını engellemeyen, yeterli ve etkili denetim yapmayan davalı idarelerin olayda hizmet kusuru bulunduğu iddiasıyla davalı idarelerin idari eylemlerinden doğduğunu öne sürdüğü zararın tazminini istemektedir.

Davacının, davalı idarelerin zarara yol açtığını öne sürdüğü idari eylemleri nedeniyle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 13 üncü maddesine göre ilgili idarelere başvurup, ön karar almadan bu tam yargı davasını açtığı anlaşılmaktadır. Ancak Bakanlar Kurulunun 29.12.2003 tarih, 2003/6668 sayılı kararı ile mevduat toplama izni kaldırılıp, faaliyeti durdurulan T.İmar Bankasına para yatıran ilgililerden, kimlere ne şekilde ödeme yapılacağı düzenlenmiş; karşılıksız yatırıldığı ortaya çıkan Devlet iç borçlanma senet bedeli tutarları ise kapsam dışı bırakılmıştır. Böylece Bakanlar Kurulu, davalı idareleri de bağlayıcı biçimde söz konusu tutarların ödenmeyeceği yolundaki iradesini ortaya koymuştur. Nitekim davacı,

zararının tazmin edilemeyeceğinin, sulhen ödeme yapılamayacağının açıklanması nedeniyle anılan Bakanlar Kurulu kararının da iptalini istemektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 13 üncü maddesi, idari eylemler nedeniyle tam yargı davası açılmadan önce idareye başvuru ve ön karar alınmasını, ortaya çıkan zararın idarece ödenebileceği, olayla ilgili olarak idarenin olumsuz bir tavrı ortaya çıkmadan uyuşmazlığın doğmuş sayılamayacağı gerekçeleriyle zorunlu kılmıştır.

Olayda ise, 4353 sayılı Yasaya göre yargıya intikal etmiş yada etmemiş uyuşmazlıkları sulh yoluyla nihai olarak çözmeye, ilgililerin uğradıkları zararları tazmine yetkili Bakanlar Kurulu, T.İmar Bankası ile ilgili olarak aldığı yukarıda belirtilen kararında, Devlet iç borçlanma senet bedeli olarak yatırılıp, karşılığı senet bulunmayan tutarların Hazinece ödenmeyeceği yolundaki iradesini açıklamıştır.

Bu itibarla; davacının uğradığını iddia ettiği zararın tazmini istemiyle birlikte Bakanlar Kurulu kararının da iptalini isteyebileceğinin, anılan Bakanlar Kurulu kararının bu davada, davacının uğradığını iddia ettiği zararın ödenmeyeceği yolunda alınmış ön karar niteliğini de taşıdığının kabulü; ilgili idarelere başvuru ve ön karar aranmaksızın davanın esasının incelenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle işin esasının incelenmesi gerektiği oyu ile çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2007/4437 K. 2010/1839 T. 9.3.2010

ÖZET : 1-İdari işlemin, sonrasında idari bir eyleme dönüşmesi durumda, idarenin eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle açılan davada, 2577 sayılı yasanın 13. maddesinde öngörülen sürenin esas alınması gerekir.

2- 2577 sayılı yasanın 13. maddesi uyarınca, idari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilmiş olanların, zararı öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl içinde haklarının yerine getirilmesi istemiyle idareye yapacakları başvuru sırasında, kişilerin zararın tazmini için bir bedel belirterek bu miktarın ödenmesini isteyebilecekleri gibi, haklarının yerine getirilmesi ve zararın telafi edilmesini sağlayabilecek nitelikte, tazminat talebi dışında farklı bir istemde de bulunabileceklerdir.

İstemin Özeti : Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nce; süre aşımı yönünden davanın reddi yolunda verilen 21.2.2007 tarih ve E:2006/675, K:2007/94 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Yerinde olmadığı ileri sürülen temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi: Sevil Mehel Telli

Düşüncesi : Davacının, manevi kişiliğine yönelik bir saldırı niteliğindeki idari bir eylemden kaynaklanan manevi zararının, bir ölçüde de olsa telafi edilmesi amacıyla, olay hakkında soruşturma yapılması ve soruşturma sonucunun da ilan panosuna asılması yolundaki başvurusunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde ifade edilen şekilde hakkın yerine getirilmesi kapsamında yapılan bir başvuru olduğunun hakkaniyet ilkesi gereğince kabulü gerekmektedir.

Bu durumda, idare mahkemesince, davacının başvurusunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi kapsamında yapılan bir başvuru olarak kabul edilmeyerek, eylem tarihinden itibaren bir yıllık süre geçtikten sonra açılan davada süre aşımı bulunuğu gerekçesiyle davanın süre yönünden reddi yolunda verilen kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle, temyize konu mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı: Hüseyin Ünal Kara

Düşüncesi: Temyiz konusu; hakkında yerel bir gazetenin 23.9.2005 tarihli nüshasında yer alan olumsuz bir haberin iki hafta süreyle kurumun resmi panosunda yer alması nedeniyle 24.8.2006 tarihinde idareye bu konuyla ilgili başvuruda bulunarak yapılacak idari soruşturma sonucunda sorumluların cezalandırılmasına yönelik talebine 60 gün içinde cevap verilmemesi üzerine yasal süresi içinde manevi tazminat talebiyle açılan davayı; söz konusu başvurunun, tazminat istemini içeren bir yazı olmaması nedeniyle, 2577 sayılı Yasanın 13.maddesi kapsamında belirtilen bir yıllık sürede tazminat istemli bir başvuru bulunmadığı gerekçesiyle davayı süre aşımından reddeden idare mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istemine ilişkindir.

Manevi tazminat; patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı değil, tatmin aracıdır. Olay nedeniyle duyulan elem ve ızdırabı kısmen de olsa hafifletmeyi amaçlar. Belirtilen niteliği gereği manevi tazminatın zenginleşmeye yol açmayacak şekilde ancak, tam yargı davalarının niteliği gereği takdir edilecek miktarın aynı zamanda idarenin kusurunun ağırlığını ortaya koyacak bir oranda olması gerekmektedir.

Olayda; idareye yapılan 24.8.2006 tarihli başvuru bir bütün olarak değerlendirildiğinde, davacı hakkında bir yerel gazetede, doğruluğu şüpheli olumsuz bir haberin kurumun kilitli resmi panosunda iki hafta süreyle sergilenmesi ve kurum çalışanlarına duyurulmasının telafisinin istenmesi, davacının, manevi yönden kişilik haklarına hukuk dışı bir saldırının karşılığının istenmesi mahiyetinde bir başvuru olduğundan salt manevi yönden bir tatmin talebini içerdiği tartışmasızdır.

Bu bağlamda; 22.9.2005 tarihli gazete haberinin kurum ilan panosundan 26.9.2005-30.9.2005 tarihleri arasında ilan edilmesi olgusuna karşı 24.8.2006 tarihli başvuru ile işlem yapılmasının istenilmesi, manevi yönden tatmin için yapılan bir başvuru olarak kabul edilerek, davanın esastan çözümlenmesi gerekmektedir.

Aksi bir uygulama, manevi tazminatın amaçladığı ve iyi niyetli kişilerin hukuk devleti korumasından mahrum bırakılmasına neden olur ki, bu durum, hukuk devleti olmanın ilkelerine uygun olmaz.

Bu durumda, içeriği itibarıyla manevi yönden tatmin arama yönünde bir niteliğe sahip söz konusu başvurunun süresinde yapıldığı açık olduğundan, uyuşmazlığın esasının çözümlenmesi gerekirken davayı süre aşımı nedeniyle reddeden idare mahkemesi kararında isabet bulunmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulü ile idare mahkemesi kararının esastan karar verilmek üzere bozulması gerektiğinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; davalı kurumda çalışan davacının, daire başkanı olarak görev yaptığı döneme ait uygulamaları hakkında yayınlanan bir gazete haberinin kurumun ilan panosuna asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü 15.000 TL manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Sakarya 2. İdare Mahkemesince; davacının, gazete haberinin ilan panosunda asıldığını öğrendiği ve haberin askıda kaldığı son gün olan 30.9.2005 tarihinden itibaren 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca bir yıl içinde hakkının yerine getirilmesi ve idarenin bu eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle idareye başvurması ve verilecek cevap üzerine altmış gün içinde dava açması gerektiği; gazete haberinin ilan panosunda asılması olayı hakkında idarece soruşturma yapılması ve sonucunun da ilan panosunda yayınlanması istemiyle 24.8.2006 tarihinde yaptığı başvurunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi kapsamında haklarının yerine getirilmesi ve oluşan zararın tazmini istemiyle yapılan bir başvuru olarak nitelendirilemeyeceği; bu nedenle Yasada öngörülen bir yıllık süre geçtikten sonra 20.12.2006 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, hukuka aykırı olduğu ileri sürülen anılan kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 7. maddesinde, dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde idare mahkemelerinde altmış gün olduğu belirtilmiş, 12. maddesinde ise; ilgililerin, haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri, bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma haklarının saklı olduğu kuralı yer almış; aynı Yasa'nın 13. maddesinin 1. fıkrasında ise; idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve

herhalde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemelerinin gerekli olduğu; bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği taktirde, bu sürenin bittiği tarihten itibaren dava açma süresinde dava açılabileceği kurala bağlanmıştır.

İdari eylemlerin neden olduğu zararların, zararın kesin olarak ortaya çıkmasıyla öğrenilmiş sayılacağı ve yasada öngörülen sürelerin bu tarihe göre hesaplanması gerekeceği tartışmasızdır.

2577 sayılı Yasa'nın 13. maddesi uyarınca, açılan tam yargı davasında dava açma süresinin öncelikle, hak ihlaline neden olduğu öne sürülen idari tasarrufun niteliği saptandıktan, idari eylem veya işlem olduğu belirlendikten sonra hesaplanması mümkündür.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanıyla ilgili, idare hukuku çerçevesinde tesis ettikleri, tek taraflı, doğrudan uygulanabilir nitelikte hukuki tasarruflardır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ise idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler hukuk aleminde değişiklik, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıttığı halde, idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuçlar doğurmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı hakkında, yerel bir gazetede 22.9.2005 tarihinde yayımlanan köşe yazısının, 26.9.2005 ve 30.9.2005 tarihleri arasında kurumla ilgili haber olarak kurumun ilan panosunda asıldığı; davacının söz konusu köşe yazısının yalan ve iftiradan ibaret olduğu, çalışma hayatını olumsuz etkilediği, ailesinin ve kendisinin onurlu yaşama hakkını zedelediği, arkadaşları ve toplum nezdinde kendisini küçük düşürdüğü, bu nedenle bu şekilde yalan ve iftiralarla dolu, sadece hakaret içeren yazının, kurumla ilgili olarak basında çıkan ve haber değeri olan yazıların asıldığı panoya asılması olayı hakkında idare tarafından soruşturma açılması ve gerçeğe aykırı yazının asıldığı gibi soruşturma sonucunun da ilan panosunda asılarak duyurulması istemiyle 24.8.2006 tarihinde idareye başvurduğu; bu başvuru üzerine idarece altmış gün içinde işlem yapılmaması sonucunda, gazetede yayımlanan köşe yazısının ilan panosunda asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle 20.12.2006 tarihinde dava açtığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, yukarıda söz edildiği gibi, öncelikle davacının uğradığını ileri sürdüğü zararın idari eylemden mi yoksa idarenin işleminden mi kaynaklandığının belirlenmesi gerekmektedir. Davacı hakkında gazetede yayınlanan köşe yazısının, kurumun ilan panosuna asılması idari bir işlem olmakla birlikte, söz konusu haberin ilan panosunda beş gün asılı tutulmasının idari bir eylem olduğu ve zararın idari işlem ile birlikte idari eylemden kaynaklandığı kuşkusuzdur.

Bu durumda, idari işlem, sonrasında idari bir eyleme dönüştüğünden, davacı hakkında gazetede yayımlanan köşe yazısının, kurumun panosunda ilan edilmesi eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle açılan davada, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde öngörülen sürenin esas alınması gerekmektedir.

Öte yandan, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca, idari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilmiş olanların, zararı öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl içinde haklarının yerine getirilmesi,

yani uğradıklarını ileri sürdükleri zararın karşılanması istemiyle idareye başvurmak zorunda oldukları açıktır. Bu başvuru sırasında, kişilerin zararın tazmini için bir bedel belirterek bu miktarın ödenmesini isteyebilecekleri gibi, haklarının yerine getirilmesi ve zararın telafi edilmesini sağlayabilecek nitelikte, tazminat talebi dışında farklı bir istemde de bulunabileceklerinin kabulü gerekmektedir.

Ayrıca, yukarıda yer verilen yasa kuralı uyarınca, idareye yapılan başvuru ile uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın karşılığında istenilen manevi tazminat; patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı değil, tatmin aracıdır. Olay nedeniyle duyulan elem ve ıstırabı kısmen de olsa hafifletmeyi amaçlar.

Uyuşmazlıkta, davacının, hakkında yayımlanan, ailesinin ve kendisinin onurlu yaşama hakkını zedeleyen, arkadaşları ve toplum karşısında kendisini küçük düşüren bir köşe yazısının kurumun ilan panosunda asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü manevi zararın giderilmesi amacıyla, idare tarafından olay hakkında soruşturma yapılarak soruşturma sonucunun da aynı şekilde panoda asılması istemiyle davalı idareye yaptığı başvurunun; davacının manevi yönden kişilik haklarına yapılan hukuk dışı saldırının karşılığının istenmesine yönelik bir başvuru olduğu ve manevi yönden bir tatmin talebini içerdiği dikkate alındığında, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde ifade edilen şekilde, hakkın yerine getirilmesi amacıyla yapılan bir başvuru niteliği taşıdığı kuşkusuzdur.

Bu durumda, en son 30.9.2005 tarihinde gerçekleşen eylem nedeniyle davacının uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde öngörülen 1 yıllık süre dolmadan, 24.8.2006 tarihinde idareye yapılan başvurunun reddi üzerine, 20.12.2006 tarihinde açılan dava süresinde olduğundan, davanın süreaşımı yönünden reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle 2577 sayılı Yasanın 49. maddesine uygun bulunan davacı temyiz isteminin kabulü ile Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 21.2.2007 tarih ve E:2006/675, K:2007/94 sayılı kararının bozulmasina, yeniden bir karar verilmek üzere dava dosyasının anılan İdare Mahkemesine gönderilmesine, 09.03.2010 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay 10. D., E. 2007/2559 K. 2011/4527 T. 28.10.2011

T.C. Danıştay Başkanliği - 10. Daire
Esas No.: 2007/2559
Karar No.: 2011/4527
Karar tarihi: 28.10.2011
Belgeyi Lexpera'da Görüntüle

muvakkaten işgal • taş ocakları • kamulaştırma

Yahya Şahin

TAŞ OCAKLARI

KAMULAŞTIRMA

MUVAKKATEN İŞGAL

İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 49

Hizmet sunumu için sınırlı bir dönemde kullanımına ihtiyaç duyulan taşınmazların kamulaştırılması yerine 9.2.1331 tarihli Menafi-i Umumiye Müteallik Hususat İçin Efrada Ait Arazi İle Taş Ocaklarının Muvakkaten İşgali Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak muvakkaten işgalinde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında.

İstemin Özeti : Davacıya ait taşınmazların da dahil olduğu bir kısım taşınmazların 9.2.1331 tarihli Menafi-i Umumiye Müteallik Hususat İçin Efrada Ait Arazi İle Taş Ocaklarının Muvakkaten İşgali Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak muvakkaten işgaline ilişkin Denizli Valiliği il İdare Kurulunun 26.3.2004 tarih ve 2004/1716 sayılı kararının iptali istemiyle açılan dava sonucunda Denizli İdare Mahkemesince; davalı idarece karayolu yapım ve onarım işiyle ilgili olarak ihtiyaç duyulan malzemenin karşılanması amacıyla ruhsatlı olan taş ocağının bitişiğindeki taşınmazların bulunduğu alanda Karayolları Genel Müdürlüğü 2.Bölge Müdürlüğünce şantiye hizmet binası, ihzarat ve dinamit deposu olarak kullanılmak üzere aralarında davacıya ait taşınmazların da bulunduğu taşınmazların muvakkaten işgalinin, taşınmazların konumu, büyüklükleri, tarımsal nitelikleri, işgal ile sağlanmaya çalışılan amaçlara elverişliliği bakımından kamu yararına uygun olup olmadığının tarafların iddiaları da dikkate alınarak teknik yönden incelenmesi amacıyla yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda; yapılmakta olan yol çalışmasında idareye ruhsatlı taşocağının kullanılmasının gerek malzeme muhteviyatı gerekse rezervi işleme kolaylığı, yol yapım güzergahına yakın olmasının sağladığı avantajlar yanında, taşocağının kamusal alanda olması nedeniyle uygun olduğu, en az toplam 140.000 m² alana ihtiyaç duyulduğu, daha uygun alternatif alan tespit edilemediği, aynı paftada Hazineye ait 39.450 m² alanlı taşınmazın kullanımının taş ocağına çok yakın ve eğiminin fazla olması nedeniyle patlama sonucu oluşacak malzeme hareketinin yaratacağı emniyet sorunu ve dinamit deposunun çevresinde olması gereken emniyet mesafesinin yeter seviyede sağlanamaması nedeniyle uygun olmadığı, taşocağının mevcut işletilebilen rezervinin sınırlı olması ve muhtemelen beş yıllık kullanımın sonunda değerlendirilemez hale geleceği dikkate alınarak kamulaştırma yerine muvakkat işgal kararı uygulanmasının doğru olduğu, bu sebeplerle toplam 145.433 m² yüzölçümlü Hazineye ve 16 tanesi özel şahıslara ait taşınmazların geçici işgali kararının kamu yararına uygun olduğu, idarece görevlendirilen

bilirkişinin belirlediği yıllık kira bedelinin de doğru olduğu sonucuna varıldığı, bu durumda, dava konusu işlemde hukuka, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından; anılan mahkeme kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek temyizen incelenip bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Cevap verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Yahya Şahin

Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile usul ve hukuka uygun bulunan mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Ergün Özcan

Düşüncesi : İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüşüldü:

İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyizen bozulması 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı halinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar, usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden temyiz isteminin reddi ile Denizli İdare Mahkemesinin13.11.2006 tarih ve E:2005/898, K:2006/1432 sayılı kararının onanmasına, 28.10.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.